

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

[Prima pars]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

meriti ex partis credens dei filium. Sedo ponitur quid intenda
tur per illa pauca que scripta sunt: hec autem: que ab euangelistis
dicuntur: scripta sunt: instigante spūlante docente et memorante
ut credatis: corde ad iusticiam. ore ad iterum ad salutem. ope
ostendatis ad fructus vite: quia fides sine opibus mortua est:
Quia ihesus est filius dei: Ad hoc enim Christus fecit miracula ut dei fi-
lius crederet. Jo. 10. opera que ego facio in nomine patris mei. ipsa te
testimoniū phibent de me. ad hoc etiam omnis scriptura ordinatur Jo.
5. Scrutamini scripturas. in quibus putatis vitam habere. ipse
sunt que testimoniū phibent de me. Tercio postponit creden-
di utilitas: et ut credentes vitam habeatis: fides enim est spūal
vite principium. Abac. 2. Iustus meus ex fide vivit. ita dum tamen
fides malis non mortificat opibus. quemadmodum de quibus
dam dicit apostolus. diffidentur se nosce deum. scitis autem negant: in
nomine eius: virtute nominis. salvatoris habetur vita eterna.
Jo. 12. hec est vita eterna. ut cognoscant te deum vero et quem
misisti ihm Christum ad quem vitam nos perducat   Prima pars

Unica secunda. post pascha ser.

¶

Ego sum pastor bonus tuus. Jo. 10. Si diligenter at-
tenderent hoies quanti sit ponderis alii preesse.
non sic appeterent prelationis honorē quod reuera non
est tanta dignitas honoris. quoniam equalis aut ma-
ior sit gravitas oneris. quod vero sola attenditur
honoris gloria. id est omnes cupiunt aliis dominari. unde Ber. ad henricū
senonensem archiepum eppla. 42. Meditantib[us] inquit honores
blandiuntur. sed onera pensantib[us] timido sunt atque formidantur. non
tamen omnes capiunt hoc verbum. multi enim non tanta fiducia et ala-
critate current ad honores. si enim sentirent et onera. Grauari pe-
fatio metuerent. nec cum tanto labore et pectore quarumlibet af-
fecitarent insulas dignitatum. Nunc vero quia sola attenditur
gloria. et non pena puerorum esse clericorum erubescit in ecclesia. segni vi-
les estimant et inglorios qui quoconque eminentiōrum loco non fue-
rint. Quanti vero sit honoris curam aliorum habere. dominus in presen-
ti ostendit. manifestans in seipso. quid ex eorum officio incumbat
pastoribus ecclesie. et tria sunt. deinde enim prelatus ita sibi commissum
gregem diligere ut per eius salutem propriam vitam exponat. Sedo
hic debet in eum attendere ut diligenter sibi commissos agnoscat
quod ibi notatur. Ego sum pastor bonus et ego conosco tuum. Ter-
cio debet insistere ut errantes ad ecclesiam vnitatem reducat quod
notatur. ibi. Et alias oves habeo.   ¶ In prima igit[ur] parte
euangelii ostendit se dominus bonum esse pastorem. Et tria facit. primo

xlvi

enim suam bonitatem pponit: Ego: et non alius: sum pastor bonus. qd ut dicit Jo. 10.. oes quotquot venerunt pter xpm. fures sunt et latrones. Nullus igit est bonus pastor qui preter xpi dispositioem regimen summit aiaz. ipse em est princeps apostolorum. vt dicitur 1. Pe. 5. Et ideo ad eum pertinet pastores dare i eccllesia. Eph. 4. Ipse dedit quosdam. quidez aplos xx. Nota q xpus duo dicit. dicit namq se esse pastorem. et dicit q bonus est pastor. pastoris namq officium est oues pastere vnde pastor dicitur a pastendo. pascit aut xps nos qui sumus plus eius. Vsa. 40. Sicut pastor gregem suum pascet. Eze. 24. Greges pascue mee hodie estis. Est aut considerandum q quadripli alimento pascit nos xps. primum est corporalis alimonie. hunc cibum corporalem deus prestat omni carni. etiam irrationalibus ps. Vtli omnia in te sperant dne. et tu das illis escam in tpe oportuno. et qui dat escam omni carni. Secundum alimento est spiritualis intelligentie. cibo enim spiritualis est verbum dei quo anima pascitur per rectam intelligentiam eius ps. Dominus in loco pascue ibi me collocavit super aquam regenerationis educavit me. animam meam auertit. Tercium alimento est sacramenti eucharistie. reficiunt enim corpus et sanguine xpi. Jo. 6. Caro mea vere est cibus. et sanguis meus vere est potus. Quartus alimentum est sup celestis glorie. quo non possunt nisi electi. vnde Gregorius. Pascua electorum sunt vultus dei percussus ubi eterna gaudia semperne viriditatis ibi hymni dulces et angelorum chorus. ibi societas supernorum cinium. ibi dulcis solennitas a peregrinatione. et christi labore seculi redemptum ibi sic. Nec sunt illa pascua que permittit electis omnibus Eze. 34. dicens in pascuis uberrimis pascam eos in montibus excelsis israel. erunt pascua eorum. ubi requiescent in herbis virentibus. et in pascuis pin guibus pascantur. C. Sed attendendum q xps ascendens in celum pastores in eccllesia constituit. qui gregem domini et ipsi pasterent vnde in persona omnis pastorum petro dixit post resurrectionem. pascere oues meas. Jo. 21. Et ideo idem pastor ecclie ceteros pastores ortatur. i. sua epistola ca. 5. pascite qui in vobis est gregem dei. Debent autem pastores ecclie pascere propter tripli ciborum primo corporali. ad hoc enim habet ecclisia possessiones et dominicias. vt viz subueniant indigentibus. vnde Ambrosius. li. de officiis. et habet 12. q. 2. Num ecclisia haec non ut seruet. sed ut erroget in necessitatibus. et haec q ibidem dicitur eodem capitulo. p alimonia pauporum. p redemptione captiuorum. pro sepultura christiano. licet vasa ecclie etiam sacrata affingere. et p necessitatibus distribuere. Nam ut dicitur. in sermone de comuni vita clericorum. non est episcopi

Sermo

seruare au^rz. et a se reuocare mendicantis manum. Et Hie. glia
epi est pauperum necessitatib^e puidere. vnde dicebat Amb. hui
q*uod legit.* 23. q*uod 8.* Dia que mea sunt. sunt paup^{rum}. itaq*ue* hui q*uod*
dicit Leo papa. Eps rebus ecclesie tanq*ue* comedentis. non tanq*ue*
ppriis vtatur. Sed heu valde dolendum est. q*uod* bona ecclesie q*uod*
pauperib^e essent eroganda. hodie multi pastores turpiter alte-
ro trium modo:um distribuunt. quidam supflue in conuivis &
lautis commissationib^e. Eze. 34. Nonne greges pastorebo pa-
scunt. pastores aut isrl pastebant semetipos. quidaz aut vane
donantes diuitias ecclie istriionib^e. aut in equoz a pparatu. aut
inseruientium multitudine. in ornatu aureo equoz. in edificis
lautis palatioz. quibus obicit. Ver. illud poeticum. dicit pons
tifices non iam in sancto sed inferno quid facit au^rz. Quidam ve-
ro etiam in ip*s* distribuunt ecclie bona. vt ditent xpi quos et
sanguineos. Non fuit talis pastorebeatus. Paulinus nolane
urbis eps. de quo recitat beatus Gre. in li^o. dyalogoz. q*uod* du
italia in ptibus campanie fuisset aguendalis de pp*lata*. Pauli-
nus nolane urbz eps cuncta que h*ec* potuit ad epatum ptinē
tia. captiuis & indigentib^e largitus est. Cunq*ue* sibi nihil reman-
isset. p redimento filio cuiusdam vidue seruum se fecit generis
regis guandaloz. cui ipe predixit mortem sacerdi. Et ag nit*9* q*uod*
esset. ad suam petitionē oes sue ciuitatis cues relaxati sunt &
honestis manib^e frumento ex affrica ad pp*zia* redierūt. Scdus ei-
bus quem debent pastores ministrare fidelib^e est sp*u*alis do*ctri*
na et scia verbi dei. Jere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor me-
um. & pacent vos scia & doctrina. scia ptinet ad rectam intelli-
gentiam. doctrina vero ad bonam operationem. Sed in rei verita-
te frequenter aliqui p*sciunt* pastores ecclie sic rudes et in*do*ca-
vt magis sit eis opus pasti doctrina et scia. q*uod* vt alios possint
instruere. tales deberent illam sententiā timere. Osee. 4. Quia sci-
entiam repulisti. repellā ego et te ne sacerdotio fungaris mihi.
Verius eibus est sacramentalis. corpus v*is* et sanguis d*ni* no-
str*i* ihu xpi. que dispensanda reliquit xpus prelatus Mat. 24. si-
delis seruus et prudens quē d*stituit* d*n*is sup familiam suam. vt
det illis cibum in tpe. *D* Se*d*o p*bat* xpus se esse bonum
pastorem. Bonus pastor aiam suā. vitam suam: dat: p*culis*
et morti: p*onib* suis: ne peant. hic aut p*bat* se bonū esse pa-
storem cuius bonitas est diligere gregem. nulla vero maior di-
lectionē. q*uod* vt aiam suā ponat quis p*amicis*. xpus igit bonus
est pastor. quia ex dilectione sui gregis debit aia*z* suā. 1. Jo. 3.
In hoc cognouimus caritatem dei. quō ille p*nobis* aiam suam
posuit. Nota q*uod* pastores ecclie non solum debent exteri-

ora bona ouibus misericorditer impendere. sed aiam per eis ponere. quod si anima multo magis corpus. Si vero corpus de te per ouibus tradere non est dubium quin et talia. Nam hinc quod dicit Augustinus in libro de ouibus. totum quod est pastoris et exteriora et interiora ad utilitatem est ouibus. ita quod se totum de te deserere quatenus eis intendat. Si ad sit igitur infirmitas. cum infirmantibus infirmetur. utrumque eis scandalizatis. Si ad sit plectatio fugiat cum ouibus quemadmodum Ierome in Egiptum. Ezechielem in babiloniam cum filio Israhel descendenter. hec oia videt Bertrandus. Item si mors imminent patum eum esse optet morte patienti. ne oues dispergantur ut dicit Gregorius. quemadmodum bratus theophilus canthariensis archiepiscopus morti se exposuit per ecclesiam. Et ambulatorum defensione ecclesie rendit imperatori. si primorum meum querit imperator inuidere. si corpus occurram vultis in vincula rape. vultis in morte. voluntas est mihi. non ego me vallabo circumfusione populi Israhel. dicerebat deo. aut dimittit eis hanc noxiam. aut dele me dominum. quem scripsisti Ezechielem 32. Similiter et paulus apostolus cupiebat anathema fieri. supernam maledictionem incurrire ut salvarentur fratres. Nam Christus per nos ut dicit apostolus maledictionem legis sustinuit. quia maledictus erat ois qui pendebat in ligno. Sed istud secundum desiderium magis faciebat eos gratiosos. Item ut dicit Bertrandus. in epula quadam. tanta de te esse dilectio pastoris ad gregem. ut et patus sit si expedierit in terram gehennam per salutem gregis. decantans dominum. Si ambulauero in medio umbre mortis. non timebo mala regis. Nam enim anima Christi ad infernum descendit per nos. Ecce igitur in quanto caritatis culmine de te pastor existet qui substancia mundi distribuat quod est minimum inter omnia qui afflictis communiciat. fugatis adsistat. morte atemnat. salutem proponit per alios exponat salutem et ultimo enim ipsas inferni penas non timeat. Est autem sciendum quod plectatio ecclesie aliquam generalis est. ut gressus dispergatur. et tunc ad eius defensionem de te pastor animam suam dare ut dicunt est. Aliquando plectatio epsilonal. ubi quoniam pastor solus. et tunc oues debent per pastorem animam ponere. ne percussio pastorum dispergantur oues gregis quemadmodum dicit Augustinus 6. confessio 8. quod dum in civitate mediolanensi Justina arriana matri valentianiani regis plecteretur beatissimus Ambrosius fidelium exercitabat in ecclesia pater cuius episcopus suo mori. Et tertio ponit distinctionem veri pastoris et mercenarii: mercenarii autem mercenarii dicitur. Vel quia mercede condutus est. et est hic simoniacus. vel quia

Sermon

mercedem sperat. neuter aut istorum verus est pastor. unde subdit: Et qui non est pastor: De eo quidem qui simoniace ordinatus est. non est dubium. quia pastor non est. nec potest ministrare ut dicitur. i. q. 1. Sed de eo qui non est simoniace ordinatus. mercenarius tamen est quia per sommodo terrene substantie ministrat dicendum sum. Ecce enim talis merito nomen pastoris predicit. eo quod terrenam substantiam plusquam oves diligat: cuius non sunt oves proprie: reuera neutrius istorum sunt oves proprie sed potius trahale coniunctum cuius intentione sunt in ecclesia: viz lupum venientem: per lupum dyabolus potest intelligi. Iere. 5. Lupus ad vesperam vastabit eos. quia enim dyabolus occidit a claritate lucis eternae ideo ad vesperam vastare dicitur. Iste lupus venit ad oves ut eas capiat. unde dicitur. Ecce lupus omnis guttur apprehendit. cum dyabolus fidei adulterii persuaserit. vel per lupum potest hereticus intelligi. Mat. 23. Attende a falsis prophetis qui venturum ad vos in vestimentis ovium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Item lupus venit ad regem ut decipiat per falsam doctrinam. vel per lupum potest intelligi qui sunt tyrannus et plerumque fidelium Eccl. 22. principes in medio eius quasi lupi rapientes predam aduersus omnes istos lupos bonus pastor ponit aiam suam resistere temptationibus demonum. arguendo et increpando via. quod si quemque viderit obstinatum. etiam excommunicat. 2. Thess. 4. Juste. optime. impotuisse. argue. obsecra. increpa resistit fallaciam hereticorum. verba predicando. 2. Thess. 4. Predica verbum opus fac euangeliste. mysterium tuum imple. Resistit et plerumque malorum operando et implorando celeste beneficium vobis. Amb. et legitur in decretis. 23. q. 8. aduersus gothos. lacrime mee mea arma sunt. talia enim munimenta sunt sacerdotis. aliter nec debeo nec possum resistere. Sed audiam quid in casu isto satiat mercenarius: videt: ei: venientem lupum et dimittit oves: luporum mortibus lacerandas: et fugit: ut saluet seipsum dimittit oves damno. et ipse fugit damnum. Attendendum quod mercenarius aliquem et si stet corpe. ait tamen fugit. Esto enim quod publicum timet increpare et excommunicare. ad ultimum fugit ait. licet persistet corpe. Et si stemmet predicare veritatem ut elidat errores aut etiam per grege non obiciat se tyranno. volens ipsum captare benivolentiam. dimittit oves curam eis non impendendo. et fugit corde ab eis. Consideranda est in hoc dictione veri pastoris et mercenarii. verus enim pastor sicut salvator non est qui videt in passione sua non lupum unum sed multitudinem luporum venientium promisit se gregi discipulos dicens quoniam queritur. cuicunque illi dixerit ihm nazarenus. ipse non fugit discipulos relinquens sed ait. Ego sum. Si ergo me queritis.

plini

simile hos abire. **F** Deinde ponit lupi crudelitatem Et lu-
pus rapit. vel in petm vel in errorem vel in mortem & seruitutē
Et dispergit oves: Dispunct oves hinc inde. & sic gressus illi-
patur. qd totum euemit eo qd oves non habent pastorem: sed
mercenariū. Eze. 34. displice sunt oves mee. eo qd si esset pastor
mercenarius aut fuit qr mercenarius est: Gre. Utz aliquis sit
pastor vel mercenarius veraciter cognosci non p̄t. si occasio de-
sit necessitatis. tpe em̄ tranquillitatis ita mercenarius sicut ve-
rus pastor videtur habere curam gregis. Sed lupus venies in-
dicabit utruncq. fugit em̄ mercenarius. qr mercenarius est. nō
em̄ querit nisi mercadem luci tpaſis. ideo fugit ne illud p̄dat:
& non p̄tinet ad deū de ouib: si quidem fuerit symoniacus nō
est dubium. qd non p̄tinet ad deum de ouib: si vero lucra ques-
rat terrena. p̄t̄ quia dum solam terrenam querat substiam. mi-
hil est sibi cure de gregis dispersione. dummodo non p̄dat qd
principaliter amat te.

Secunda pars. **G**

Ecundo cum dī. Ego sum tu. ondit qualem habuit
xps ouium noticiam. & quatuor facit. pmo em̄ pre-
mittit noticiam: Ego sum pastor bonus: non ex ac-
cidenti dono. sed essentialiter bonus est vt dicit Gre.
sue vero bonitatis rōem assignat ouium noticiam: Et cogno-
sto oves meas: Non respicit ad pilum. z. Thi. z. Mout dñs qd
sunt eius. Ille vero sole oves sunt xpi. qui vocem eius audierunt
creendo doctrinę ipius. et eum secuntur p rectam operationem
Io. 10. oves illum sequunt. quia sciunt vocem eius. Nota qd no-
ticiem ouium pastor debet h̄re. & inuigilare suo gregi. qr optet
eum reddere rōem deo de ouib sibi commissis Deb. 13. Obedite
ppositis v̄ris. & subia ceteris. ipi em̄ semp vigilant quasi ratio-
nem reddituri p aiabus vestris. Debet aut̄ pastor principaliter
vitam et conscientiā subditoz cognoscere. vt distinguat oves
ab h̄edis Pro. 22. Diligenter ag nosce vultum petoris tui tu
osq. greges considera. Debet igitur pastor cognoscere. si qd sunt
notoz peccatores. vt eos arguat pma Thi. 5. peccantes corā
omnibus argueunt et ceteri terreat. Item debet scire qui sunt pu-
illi. et pauperes in quietate vt eis puidat. qui etiam pacientē
inquietam. vt eis subueniat. Eccl. 5. Si petora tibi sunt attende
illis. Sed heu quia multi pastores ecclesie suas oves non cog-
noscent. possessiones quidem ecclesie diligenter considerant nō
dit⁹ sine diminutō exigit. & expētas subtili examinatōe apu-
tāt vt̄ aliq̄s r̄lida pp̄a vroze teneat cunctibimā qlit̄ regat
pp̄lus qlit̄ dūlat cler⁹. h̄n attēdūtqr̄ pp̄t auariciā speculator̄ es